

Nieuwsbrief

Vlinderwerkgroep Drenthe

21ste jaargang no.1 - voorjaar 2012

Uitnodiging Voorjaarsbijeenkomst

Maandagavond **23 april 2012**
in de **Koekoekshof in Elp**

Het begint om 19.30 uur **agenda:**

1. Opening
2. Stand van zaken nieuwe atlas en het wegwerken van witte plekken door Ate Dijkstra
3. Nachtvlinderwaarnemingen in het kort door Minko van de Veen

Er tussendoor zal er een PAUZE zijn met aan het eind de verloting.

Hebt u zelf zaken die u kunt missen en leuk zijn voor de verloting neem ze dan mee!

6. Sluiting
Het streven is om het programma rond 21.30 uur officieel af te ronden, waarna nog gelegenheid is om uw eigen "plaatjes" te laten zien en na te praten.

Redactie

Leden:

- Pauline Arends
  - Roelof Blaauw
  - Hindrik Lanjouw
  - Jelle de Vries
  - Willeke Ketelaar
- Eindredactie:
- Ate Dijkstra

Kopij voor de najaarseditie graag voor 20 oktober 2012 inleveren per e-mail: nieuws@vlinderwerkgroepdrenthe.nl of Willeke Ketelaar, Kastanjelaan 5, 9422 JB Smilde tel: 0592-413073

Van de bestuurstafel

Minko van der Veen

Op het moment dat ik dit stuk schrijf is het al een aantal dagen op rij prachtig voorjaarsweer. Vrijwel elke dag zie ik de citroenvlinders door mijn tuin vliegen en geniet ik van de bruine kikkers en salamanders in de vijver. Ze blijken met de strenge vorstperiode in februari niet de minste moeite te hebben gehad. Iets wat ik niet van alle planten in mijn tuin kan zeggen helaas. Vorig jaar leek het een goed vlinderseizoen te worden, afgaand op de start. Maar een te droog voorjaar, een natte en koude zomer en eerste deel van de herfst bleken uiteindelijk niet gunstig voor veel vlindersoorten. Maar aan de start van een nieuw seizoen willen daar eigenlijk niet meer aan herinnert worden en liever ons optimisme alle ruimte geven. We hopen uiteraard ook dit jaar weer op een goed vlinderseizoen, waarin we vooral veel 'witte' kilometerhokken hopen te onderzoeken op dagvlindersoorten.

Inderdaad, als er één onderwerp is geweest dat nagenoeg elke vergadering op de agenda stond dan was het wel ons Atlasproject. Ik doel hiermee op het streven om in 2013 weer een nieuwe verspreidingsatlas van de dagvlinders in onze provincie uit te brengen. De belangrijkste voorwaarde om dat te kunnen doen is dat we voldoende weten van nagenoeg elk kilometerhok. Daaronder zijn echter nog te veel "witte", dat wil zeggen hokken waaruit we nog steeds geen enkele soort gemeld hebben gekregen. Op onze voorjaarsbijeenkomst zullen we met de laatste stand van zaken komen, en iedereen vragen heel concreet, bepaalde kilometerhokken te bezoeken dit jaar. Ons voornemen van vorig jaar om 'witte hokken' excursies te organiseren is jammerlijk mislukt, daarom proberen we het dit jaar opnieuw.

Voor de geïnteresseerde nachtvlinderaars onder ons start dit jaar het STW-project. De Technologiestichting (STW), Philips en de NAM stellen geld beschikbaar voor een vier jaar durend wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van lichtvervuiling door kunstlicht op flora en fauna. Het onderzoek wordt gedaan door wetenschappers van de Wageningen University en het Nederlands Instituut van Ecologie (NIOO) op zo'n 40 veldlocaties. Op deze plekken wordt door heel veel vrijwilligers bekeken wat lichtvervuiling doet met planten, nachtvlinders, amfibieën, broedvogels, vleurmuizen en kleine zoogdieren. De Vlinderstichting heeft 'getekend' voor de nachtvlinders en op haar beurt ons benaderd om hier aan mee te werken. We zullen dit gaan doen op het Hijkerfeld, waar recent een zeer specifieke opstelling met kunstverlichting is aangebracht. Het is de bedoeling dat we hier (minimaal 8 maal per jaar) lichtvallen gaan plaatsen en de volgende dag gaan vaststellen welke soorten en aantallen er zijn gevangen. In een volgende Nieuwsbrief zullen we ongetwijfeld nader op dit onderzoek, en onze ervaringen erme, ingaan.

In dit nummer:

Van de bestuurstafel	Minko van der Veen	1
Nachtvlinderseizoen 2011	Minko van der Veen	2
Aardbeivlindertelling in het Schoonebekerveld	Jelle de Vries	2
De opmars van Jacobskruiskruid en Sint Jacobsvlinder in Drenthe	Ate Dijkstra	4
Stand van zaken nieuwe atlas	Ate Dijkstra	6
Dagvlinderatlasproject, hoe ver zijn we op weg	Minko van der Veen	8

www.vlinderwerkgroepdrenthe.nl
de webstek voor alle vlinderliefhebbers in Drenthe,
stuur uw kopij met plaatjes aan:
nieuws@vlinderwerkgroepdrenthe.nl

Nachtvlinder seizoen 2011

Minko van der Veen

Zeker is het zo dat de meeste leden van onze Drentse vlinderwerkgroep vooral oog hebben voor dagvlinders. Maar een aantal van hen kijkt al een aantal jaren ook naar nachtvinders. En dan bedoel ik niet alleen maar die soorten nachtvinders die ook overdag actief zijn, maar vooral de macro- en (in mindere mate, maar wel steeds meer!) de micro-nachtvinders die wachten tot de schemer voordat ze zich laten zien.

Grote bosbesuil

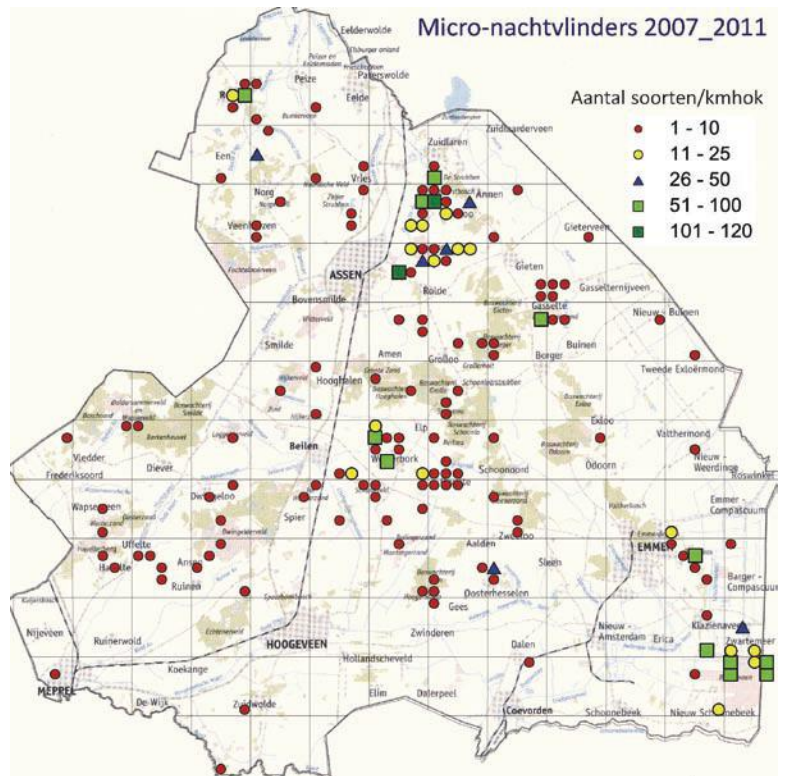
vlekdaguil

zwartvlekwinteruil

Het afgelopen seizoen zorgden 19 mensen voor in totaal 12.300 waarnemingen, waarmee dit jaar wat achter bleef bij de vorige jaren (met 15.375 en 17.216 in resp. 2010 en 2009). Ik schrijf dat maar toe aan het tegenvallende weer van zomer en herfst afgelopen jaar. Onderstaande tabel laat zien hoe de aantallen voor de verschillende items over de afgelopen 5 jaar er uitzien.

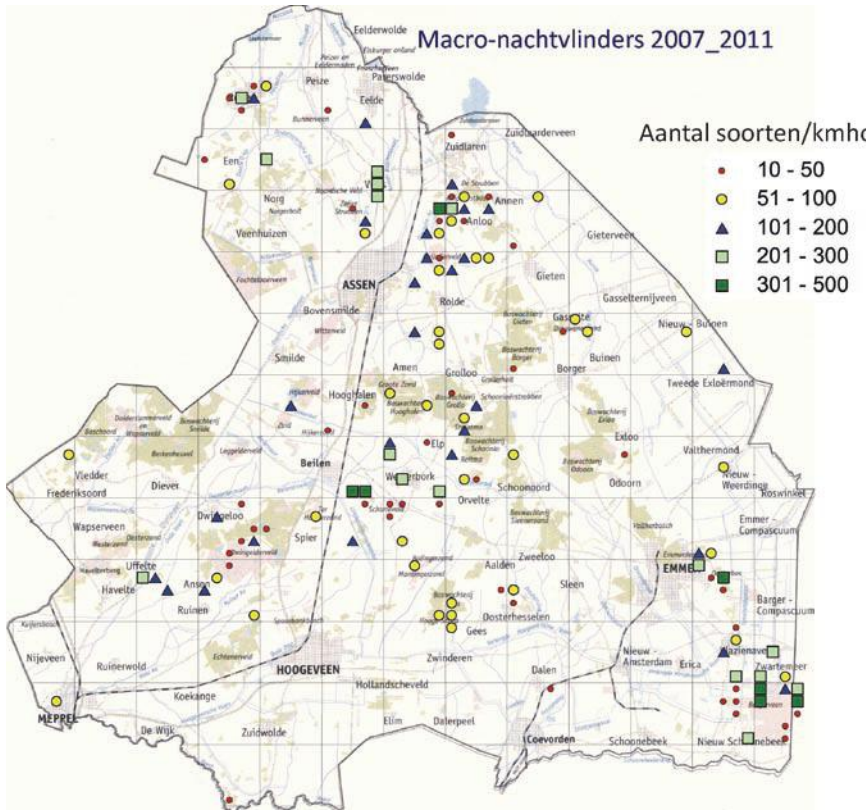
VWD	2007	2008	2009	2010	2011	2007 t/m 2011
aantal soorten	327	469	778	667	684	966
Macro+micro						
aantal macro soorten	315	432	490	494	466	563
Aantal micro soorten	12	37	288	173	218	403
Aantal waarnemingen	1.858	9.153	17.216	15.375	12.330	55.932

Ook al lag het aantal waargenomen soorten macro-nachtvinders dit jaar wat lager dan vorig jaar, toch werden wel degelijk nieuwe soorten waargenomen, in totaal 12 (in eerste instantie). Maar bij een kritische beschouwing van onze waarnemingen tijdens een bijeenkomst in Zwiggelte op 19 maart moest bij 6 daarvan een voorbehoud worden gemaakt. Het betreft soorten waarvan alleen op basis van een foto geen uitsluitsel te geven valt. Veelal is onderzoek van de genitaliën nodig om onderscheid te maken tussen 2 of soms zelf drie soorten die in aanmerking komen. Op dit moment is niemand binnen onze werkgroep bekend met de methode van prepareren en onder de microscoop bekijken van de (mannelijke) genitaliën van nachtvinders. De zes soorten die er dan van de 12 gemelde nog overblijven zijn: vroege dwergspanner, tweestreepgrasuil, vlekdaguil, diana-uil, grote bosbesuil en zwartvlekwinteruil. Ze werden gemeld

Nachtvlinder seizoen 2011

door respectievelijk Jan en Annie Rocks, Wil Folkers, Pauline Arends, Jelle de Vries en Jan en Annie Rocks. Van een viertal staat een foto afgedrukt.

Verder voeg ik nog twee kaartjes toe waarop goed te zien is waar onze waarnemers hun lakens spannen en wat de resultaten zijn.

Aardbeivlinder telling in het Schoonebekerveld

Jelle de Vries

Het is al weer een aantal jaren geleden, namelijk 1999, dat er in het Schoonebekerveld een totaaltelling van aardbeivlinder is gedaan. Toen werden op de bekende vliegplaatsen, 25 percelen, in totaal 351 vlinders geteld.

In de jaren daarna zijn alleen vlinders geteld op een tweetal monitoringroutes, en we verwachten dat er nog wel iets nieuws te ontdekken valt. Tijd dus voor een nieuwe totaaltelling.

Die telling vindt plaats op zaterdag 12 mei.

Verzamelaarsplaats is het kruispunt Dordseweg met Dr Ir H A Stheemanstraat zuidelijk van Weiteveen.

Tijd 11.00 uur. De telling duurt ongeveer 3 uur.

Opgave vooraf is niet nodig, maar als het weer niet meewerkt is een telefoontje handig!

In dat geval wordt de telling een week later gehouden namelijk op zaterdag 19 mei.

Contactpersonen zijn:
Connie Mazée 0524-221249 of
Jelle de Vries 0593-322219

In memoriam

Iet Schimmel

Vorig jaar op 13 november is Iet Schimmel overleden.

Vanaf de oprichting van de Vlinderwerkgroep in 1989 was Iet lid en was zij vooral actief in het waarnemen van vlinders in haar woonomgeving Drijber. Ook hielp zij mee met het tellen van klokjesgentianen en eitjes van het gentiaanblauwtje op het Dwingelderveld. Zij was een trouw bezoeker van de bijeenkomsten van de Vlinderwerkgroep. Niet alleen vlinders hadden haar belangstelling. De natuur in het algemeen en vooral ook vogels hadden haar aandacht.

Vooraf de laatste jaren was zij door een afnemende gezondheid wat minder actief.

We zullen haar missen!
de Vlinderwerkgroep Drenthe

De opmars van Jakobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) en Sint-Jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) in Drenthe

Ate Dijkstra

Jakobskruiskruid is een middelhoge - tot hoge -, twee- of meerjarige plant. De naam verwijst naar Sint Jakobus wiens feestdag 25 juli is. De plant kan echter al een maand eerder bloeien. De bloeitijd loopt door tot in de herfst. Jakobskruiskruid behoort tot de Compositiefamilie en komt in twee vormen voor.

De ene vorm heeft gele straalbloemen. Deze straalbloemen ontbreken bij een vorm die vooral in het duingebied is te vinden. Het ontbreken van straalbloemen betekent echter niet dat men altijd met de duinvorm te maken heeft. Het onderscheid zit ondermeer in de nootjes (zaden). Die zijn behaard bij de duinvorm en kaal bij de vorm met straalbloemen. Jakobskruiskruid is een soort van zonnige grazige plaatsen met een wat open karakter. De bodem moet verder niet te zuur en voedselarm zijn. Van oorsprong was de bodem in Drenthe wel zuur en voedselarm en kwam de soort in Drenthe nauwelijks voor. Vooral na 1970 is echter sprake van een ware opmars van deze soort. Jakobskruiskruid zat in bloemenzaadmengsels die zijn gebruikt door met name de waterleidingsmaatschappij Drenthe in het kader van natuurbouwprojecten. Waar deze mengsels zijn toegepast bloeide Jakobskruiskruid vaak massaal maar vestigde zich ook in het cultuurland buiten de terreinen waar zij was uitgezaaid. Werd de soort in de periode 1970-1996 in 154 kilometerhokken in Drenthe waargenomen. In de periode 1990-1998 was dat aantal al gestegen tot 1324 kilometerhokken. De vestiging van de soort is natuurlijk ook begunstigd door het gegeven dat de bodem in Drenthe minder zuur en voedselarm is geworden. Jakobskruiskruid bevat een zevental alkaloiden en is voor veel zoogdieren zeer giftig. Grazend vee mijdt dan ook de plant. Komt de plant echter in het hooi terecht of wordt het toch geconsumeerd dan kunnen de gevolgen dodelijk zijn. Vandaar dat de soort veel aandacht krijgt in de media. Is de soort bij agrariërs niet erg geliefd. Dat is wel het geval bij vlinderliefhebbers. Zij is voor dagvlinders een zeer aantrekkelijke nectarplant. Verder is er ook een nachtvlinder die grotendeels afhankelijk is van Jakobskruiskruid namelijk de Sint-Jacobsvlinder.

Rups van de Sint-Jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*)
foto: Minko van der Veen

Sint-Jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*)
foto: Minko van der Veen

De Sint-Jacobsvlinder behoort tot de familie van de Beervlinders. Het is een dagactieve nachtvlinder en met zijn zwarte voorvleugels met rode tekening en rode achtervleugels, een opvallende soort. De vlinder vliegt in één generatie van begin april – half-augustus. De eitjes worden in groepjes afgezet op bij voorkeur grote planten met een relatief hoog stikstofgehalte. Daarnaast schijnt ook het suikergehalte van de plant van belang te zijn. Is deze te laag dan worden er geen of weinig eitjes op afgezet. De rupsen zijn in de periode juli – september te vinden. Ze zijn eerst bruinachtig daarna zwart gespikkeld. In het laatste stadium zijn de rupsen opvallend oranjegeel met zwarte banden. Deze “zebrarupsen” zitten open en bloot op de plant. Omdat de rupsen de giftige alkaloiden van de plant inbouwen zijn deze voor vogels en zoogdieren oneetbaar. In de natuur heeft de opvallende oranjegele en zwarte tekening een signaalfunctie namelijk “Pas op ik ben giftig of oneetbaar”. Wespen hebben bijvoorbeeld ook een dergelijke tekening. Dat wil niet zeggen dat er geen vijanden zijn. De eieren worden geconsumeerd door een roofmijt. De rupsen worden door tal van geleedpotigen belaagd zoals ondermeer de rode bosmier. De rupsen eten vooral de bladeren en de bloemen. Zitten er veel rupsen op een plant dan blijft slechts een kale stengel over. Jakobskruiskruid kan echter goed tegen vraat omdat zijn voornaamste voedselreserves in de wortelstok bevinden. Wel gaat een en ander ten koste van de vitaliteit. Komt de plant, door vraat, niet meer tot vruchtzetting dan verlengt zij haar leven en gaat zij het jaar daarop bloeien. De soort overwintert als pop in een losse cocon in of op de grond. Hoewel Jakobskruiskruid de belangrijkste waardplant van Sint-Jacobsvlinder is wordt de soort ook wel aangetroffen op andere kruiskruidsoorten zoals Klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*). Aangezien Jakobskruiskruid in Drenthe zeldzaam was maar na 1970 een sterke toename te zien gaf, leek het interessant om te zien of deze toename leidde tot vestiging en toename van de Sint-Jacobsvlinder in Drenthe. In de Nieuwsbrief van de Vlinderwerkgroep Drenthe van 2001 staat dan ook het verzoek om mee te werken aan het project Jakobskruiskruid en Sint-Jacobsvlinder en waarnemingen van de soort door te geven (Anonymus, 2001). Uit de resultaten blijkt het volgende. Op 9 juni 2000 werd een Sint-Jacobsvlinder waargenomen (tabel 1) en wel in de omgeving van Borger (kilometerhok 251-548).

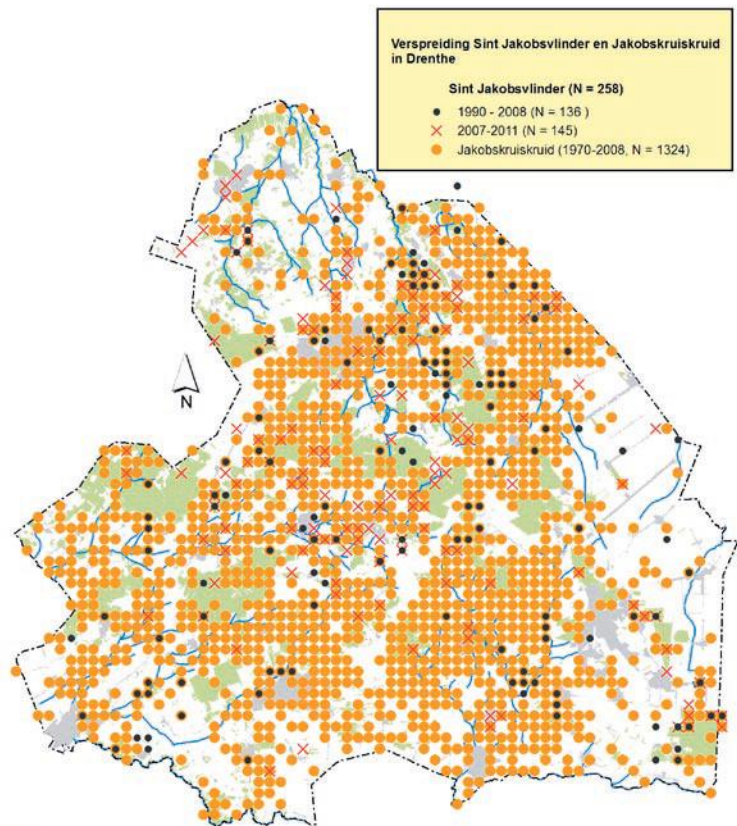
De opmars van Jakobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) en Sint-Jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) in Drenthe (vervolg)

Verder bleek dat een particulier (Willem van Hemmen) vlinders van elders te hebben meegenomen en te hebben uitgezet in een natuurbouw (vlinder)project bij zijn woning in de omgeving van Gasselte (Lanjouw, 2003). Het is onduidelijk in welk jaar dat was. In 2002 waren daar rupsen aanwezig en meldde van Hemmen een vlinder bij Gasselte (Blaauw, 2004). Voorlopig wordt dan ook aangenomen dat de vlinders in 2001 zijn uitgezet. In 2002 is verder sprake van twee vlinderwaarnemingen en wel op het landgoed "De Schipborg" (P.Dodde) en aan de oostkant van Borger (Sibert Hoeksma). Op het landgoed "De Schipborg" werden in 2002 ook 30 rupsen geteld. In 2003 kwamen twee vlinderwaarnemingen binnen. Op 25 mei zag P. Dodde op het landgoed "De Schipborg" drie vlinders. Jan Snater zag op het voormalige kamp Westerbork op 9 juli eveneens drie vlinders. Pauline Arends meldde, wat de laatste locatie betreft, voor juli ook 10 rupsen. Voor het landgoed "De Schipborg" werden, naast de 3 vlinders, ook 15 rupsen gemeld. In 2004 en 2005 zijn geen meldingen binnengekomen en stierf het project Sint-Jacobsvlinder een stille dood. De afgelopen jaren krijgen nachtvinders ook de nodige aandacht van leden van de Vlinderwerkgroep. Het gevolg is dat ook van de Sint-Jacobsvlinder weer gegevens binnenkomen. In 2006 werden er in Drenthe 76 vlinders gemeld en liefst 1000 rupsen.

Tabel 1. Waarnemingen van Sint-Jacobsvlinder in Drenthe in de periode 2000-2006

Jaar	Aantal vlinders	Aantal rupsen
2000	1	-
2001	-	-
2002	3	30
2003	6	25
2004	niet geteld	niet geteld
2005	niet geteld	niet geteld
2006	76	1000

Inmiddels is een groot deel van Drenthe door Jakobskruiskruid gekoloniseerd (figuur 1). De verspreidingskaart van Jakobskruiskruid dateert uit 2008 en is het waarschijnlijk dat de soort zich nog verder heeft verspreid. Vooral in de zuidelijke veenkoloniën lijkt nog ruimte genoeg te zijn voor uitbreiding. Sint-Jacobsvlinder volgt trouw het optreden van Jakobskruiskruid en komt thans ook door de hele provincie voor en is in de periode 2007-2011 in 145 kilometerhokken waargenomen (figuur 1). Soms is de soort waargenomen in kilometerhokken waarin Jakobskruiskruid niet is gezien.

Bron:
Vlinderwerkgroep Drenthe, gegevens 1990-2011
Natuur in Drenthe, zicht op biodiversiteit (Provincie Drenthe, 2010)
Atlas van de Drentse flora (Werkgroep Florakartering Drenthe/Provincie Drenthe, 1999)

Fig 1

Sint-Jacobsvlinder blijkt een mobiele soort te zijn en kan dus ook op locaties worden gezien waar geen Jakobskruiskruid staat. Verder is het mogelijk dat Jakobskruiskruid wel voorkomt maar (nog) niet door floristen is genoteerd. Of de Sint-Jacobsvlinder zich spontaan in Drenthe heeft gevestigd of dat het optreden samenhangt met introductieactiviteiten blijft onduidelijk. Misschien was de vlinder ook al voor het jaar 2000 aanwezig. Een en ander vraagt nader onderzoek. Evenals Jakobskruiskruid heeft de St-Jacobsvlinder zich relatief snel over Drenthe verspreid. Het laat zien dat de St-Jacobsvlinder een zeer mobiele soort is.

Anonymus ., 2001: Project Jakobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) en Sint-Jacobsvlinder (*Tyria Jacobaeae*). Nieuwsbrief Vlinderwerkgroep Drenthe 11 (1): 27-28

Blaauw, R., 2004 Sint Jacobsvlinder, sint jansvlinder en metaalvlinder in 2002-2003. Nieuwsbrief Vlinderwerkgroep Drenthe 13 (1): 8

Lanjouw, H., 2003: Project Sint_Jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*). Nieuwsbrief Vlinderwerk Groep Drenthe 12 (1): 8

Bij deze wil ik Ben Hoentjen (Werkgroep Florakartering Drenthe/ Provincie Drenthe) en Minko van der Veen bedanken voor het samenstellen van de verspreidingskaart van Jakobskruiskruid en Sint-Jacobsvlinder.

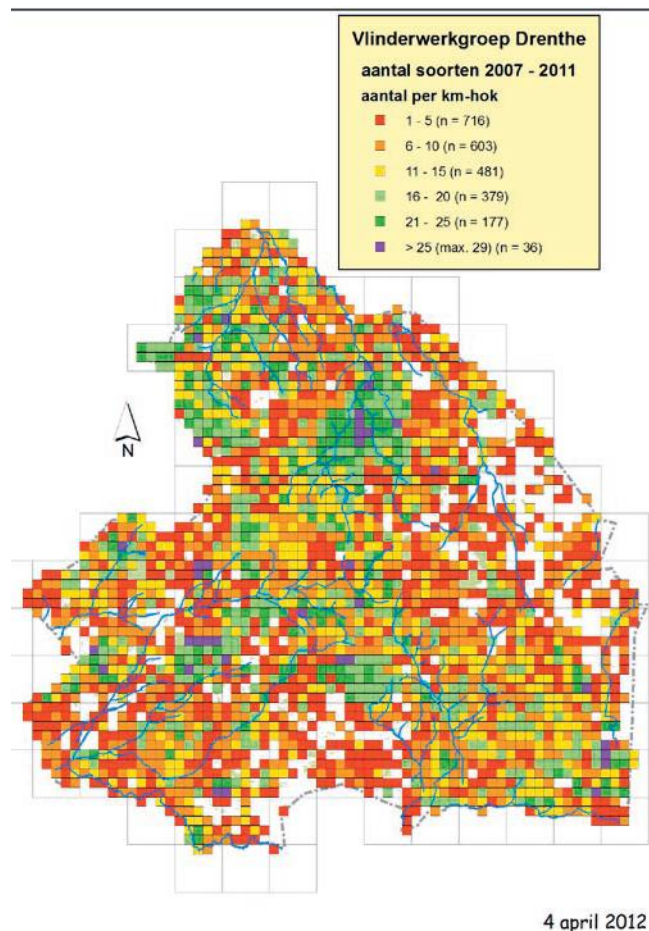

Stand van zaken nieuwe atlas

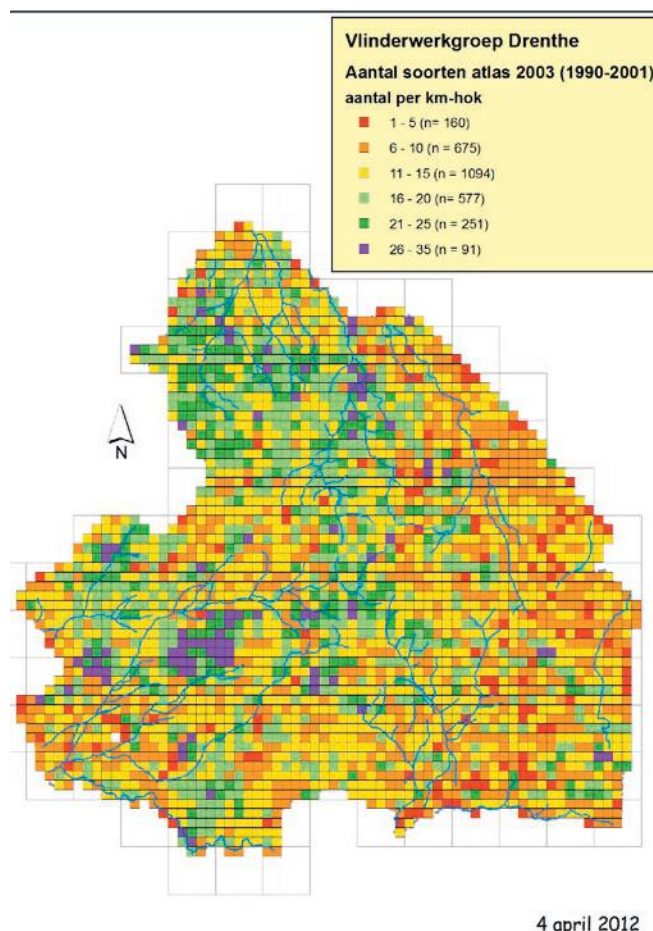
Ate Dijkstra

In 2003 verscheen "Dagvlinders in Drenthe". In deze atlas staat de verspreiding van dagvlinders in Drenthe voor de periode 1990-2001. Inmiddels zijn er alweer een aantal jaren verstreken en is de oude atlas niet meer "up to date". In 2007 is dan ook besloten om een nieuwe dagvlinderatlas te maken. Het project is in 2008 gestart en is het de bedoeling om het project in 2013 af te ronden. Dat is een ambitieus streven. Over de vorige atlas is immers meer dan elf jaar gedaan. Wat is nu de stand van zaken? Die vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden. In het verleden was de waarnemingenstroom overzichtelijk. De meeste waarnemingen kwamen op formulier binnen bij de Vlinderwerkgroep Drenthe of de Vlinderstichting. Tegenwoordig is dat anders. Waarnemingen worden meestal direct digitaal aangeleverd en gaan vaak direct naar sites als Telmee.nl en Waarneming.nl. Dat maakt het lastiger om een goed overzicht te krijgen welke kilometerhokken al dan niet goed zijn geïnventariseerd.

Voor de stand van zaken wat betreft de nieuwe atlas zijn de gegevens gebruikt van de Vlinderwerkgroep Drenthe, Vlinderstichting en de Gegevensautoriteit Natuur voor de periode 2007-2011. Uit de gecombineerde gegevens blijkt dat er ongeveer 430 kilometerhokken zijn waaruit we geen dagvlinderwaarnemingen hebben (figuur 1). Dat is 15% van het aantal kilometerhokken die Drenthe telt (n= 2822). Die kilometerhokken liggen vooral in de veenkoloniën, de omgeving van Hoogeveen, Coevorden en opvallend genoeg Havelte. De omgeving van Havelte is rijk aan dagvlinders. Als we die gegevens vergelijken met de oude atlas (figuur 2) dan valt direct op dat toentertijd uit vrijwel alle kilometerhokken dagvlinders zijn gemeld. Tevens is te zien dat ook het aantal soorten per kilometerhok voor de periode 2007-2011 nog sterk achterblijft bij die van de vorige atlas. Ter illustratie. In de oude atlas zijn er 1094 kilometerhokken met 11-15 soorten. In de periode 2007-2011 zijn dat er slechts 481. In de oude atlas zijn er 342 kilometerhokken met meer dan 20 soorten. De stand voor de periode 2007-2011 is dat aantal duidelijk minder namelijk 213.

Figuur 1. Aantal soorten per kilometerhok voor de periode 2007-2011 (nieuwe atlas)

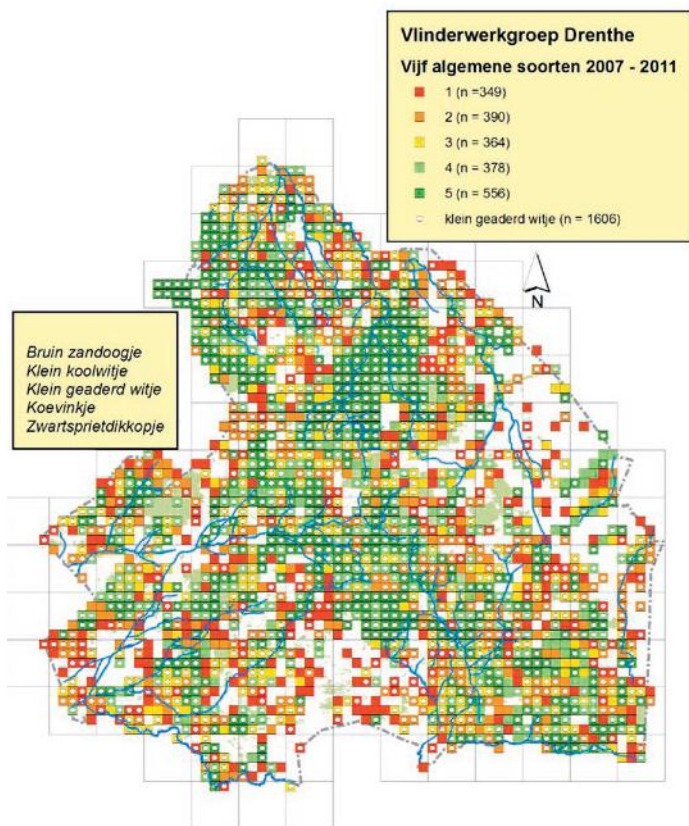
Figuur 2. Aantal soorten per kilometerhok voor de periode 1990-2001 (oude atlas)

Stand van zaken nieuwe atlas

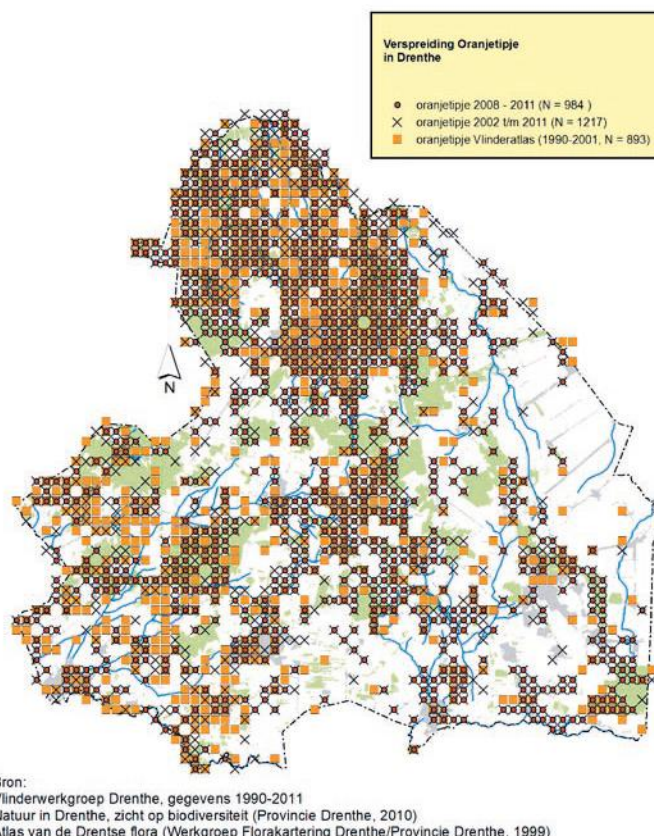
Om een idee te krijgen van de kwaliteit van de waarnemingen is ook gekeken naar het voorkomen van de 5 meest algemene soorten in Drenthe in de periode 1990-2001. Het zijn klein geaderd witje (2619, 93%), bruin zandoogje (2498, 89%), klein koolwitje (2430, 86%), zwartsprietdikkopje (2405, 85%), oranje zandoogje (2341, 83%). Tussen haakjes staat het aantal kilometerhokken (in %) waarin de soort is waargenomen in de periode 1990-2001. Die percentages worden nog lang niet gehaald voor de periode 2007-2011. In figuur 3 is een en ander gevisualiseerd. Weergegeven is het voorkomen van de 5 meest algemene dagvlindersoorten. Te zien is dat in liefst 786 kilometerhokken (28%) nog geen enkele van de vijf meest algemene soorten is gemeld.

Naast "kommer en kwel" zijn er ook interessante ontwikkelingen te melden. Het oranjepijpje is in de periode 1990-2001 (oude atlas) in 893 kilometerhokken waargenomen (figuur 4). Ondanks het gegeven dat het aantal waarnemingen voor de periode 2007-2011 nog duidelijk achterblijft bij die van de periode 1990-2001 is het aantal kilometerhokken waarin oranjepijpje is waargenomen nu al duidelijk hoger namelijk 984.

Figuur 3. Verspreiding van de 5 meest algemene soorten in Drenthe voor de periode 2007- 2011. De verspreiding van klein geaderd witje is aangeven met een open stip.

Verder is aangegeven in hoeveel kilometerhokken de meest algemene soort, klein geaderd witje, is waargenomen. Dat is in 1606 (57%) kilometerhokken en nog ver verwijderd van de 2619 (93%) kilometerhokken voor de periode 1990-2001. Kortom er is nog het nodige werk te doen om een nieuwe atlas te realiseren. Duidelijk is wel dat het streven om in 2013 de nieuwe atlas te laten verschijnen niet reëel is. Het voornemen om in 2011 veel "witte hokken" excursies te organiseren viel helaas in het water maar staat voor 2012 opnieuw op de agenda. Op de komende bijeenkomst zal de stand van zaken verder worden toegelicht en zal de vraag "hoe nu verder" aan de orde komen. Verder wordt ook verwezen naar de oproep op de achterpagina van de nieuwsbrief.

Figuur 4. Verspreiding van oranjepijpje in Drenthe voor de perioden 2008-2011 (nieuwe atlas), 2002-2011, 1990-2001 (oude atlas).

Er blijken echter ook nog de nodige hokken te zijn waarin de soort in de eerste periode (1990-2001) wel is gezien maar nog niet in de tweede periode (2007-2011). Op de verspreidingskaart (fig.4) zijn het de oranje hokken. Het is aannemelijk dat de soort ook nu nog in die hokken vliegt. Het werkelijk aantal hokken ligt dus nog hoger dan 984. Vandaar de oproep om straks nog eens in de hokken waarin oranjepijpje in de eerste periode is gezien en nog niet in de tweede nog eens te onderzoeken op het voorkomen van oranjepijpje. Fiets op een mooie voorjaarsdag eens een aantal van die hokken door. Vooral in Zuidwest Drenthe kan men nog de nodige hokken scoren. Duidelijk is wel dat oranjepijpje vergeleken met de periode 1990-2001 een duidelijke toename laat zien.

Dagvlinderatlasproject, hoe ver zijn we op weg?

Minko van der Veen

De afgelopen jaren hebben we steeds aan het begin van het dagvlinderseizoen een "vlekken"-kaart van Drenthe aan jullie gepresenteerd waarop elk kilometerhok met een gekleurde stip stond weergegeven. De kleur van de stip gaf aan hoeveel soorten er in dat hok waren gezien sinds 2007. Ook dit jaar weer een kaart, maar nu is gekozen voor een vorm waarbij vooral in beeld wordt gebracht waar we nog "ondermaats presteren". Op bijgaande kaart zijn alleen de kilometerhokken aangegeven van waaruit hooguit 5 soorten zijn gemeld. Daarbij is een driedeling gemaakt: Aan kleur en vorm van de stip is te zien of het gaat om een kilometerhok waaruit nul(0), 1 t/m 3 of 4 t/m 5 soorten zijn gemeld. Op deze manier wordt direct duidelijk waar we het komende jaar vooral naar dagvlinders moeten gaan kijken!

Wij doen dan ook bij deze aan iedereen de oproep om het uurhok(ken)

of kilometerhokken waarop men zich tot nog toe concentreerde even te "vergeten" en helemaal te gaan voor de witte, rode en blauwe vlekken op deze kaart!!! Ik zou zeggen: knip het kaartje uit, leg het in de auto zodat je het bij je hebt wanneer je eens in de buurt bent.

Op onze voorjaarsavond in Elp hopen we met jullie concrete afspraken te kunnen maken over welke hokken jullie van kleur willen doen verschieten dit jaar. Denk er dus van te voren even over na waar je zelf, maar misschien ook de club of werkgroep waarbij je bent aangesloten, wilt gaan kijken. Mocht je verhinderd zijn naar Elp te komen maar graag mee willen doen, neem dan even contact met ons op.

Als Vlinderwerkgroep Drenthe zullen we dit jaar weer een aantal witte hokken excursies gaan organiseren, waarvan we jullie tijdig op de hoogte zullen stellen.

